

Witam 😊

PRACA DOMOWA NR 10 (1-5.02.2021)

UWAGA!

Odpowiedzi na polecenia proszę zapisać w zeszycie, na kartach lub w postaci tekstu w programie Word. Proszę je odesłać na adres e-mail:

m.tomporek@mos4.elodz.edu.pl lub przez komunikator Messenger do **8 lutego 2021 r.** w postaci zdjęć (screenów) lub pliku tekstowego.

Brak pracy w terminie skutkuje oceną niedostateczną.

W razie problemów technicznych, osobistych i innych, proszę o kontakt.

Proszę wykonać następujące polecenia z podręcznika „To się czyta! 1” Anny Klimowicz i Joanny Ginter:

Temat I-II: Nieodmienne części mowy i ich znaczenie.

- 1. Przepisz do zeszytu ważną wiadomość o nieodmiennych częściach mowy i przysłówku (żółte pole, strona 200, podręcznik), następnie wykonaj ćwiczenia nr 1-4 (strony 200-201, podręcznik).**
- 2. Przepisz do zeszytu ważną wiadomość o spójniku i jego rodzajach (strona 201, podręcznik) i wykonaj ćwiczenia nr 5-6 (strona 202, podręcznik).**
- 3. Przepisz do zeszytu ważną wiadomość o przyimku, wykonaj polecenia 7-8 (strona 202, podręcznik), przepisz również ważną wiadomość o wykrzykniku (strona 203, podręcznik), zrób ćwiczenia nr 9-10; na koniec wpisz do zeszytu informacje o partykule (strona 203, podręcznik) i wykonaj ćwiczenie nr 11 (strona 204, podręcznik).**

Dziękuję

Monika Tomporek

4 Zawsze jednakowo, nigdy nie inaczej

Nieodmienne części mowy i ich znaczenie

NA POCZĄTEK

Dobrze, średnio, słabo, rewelacyjnie... Zbierz jak najwięcej przysłówków, które mogą się przydać do oceny różnych umiejętności. Następnie połącz je z podanymi czasownikami. Wymień również inne czasowniki oznaczające czynności, z którymi dobrze sobie radzisz, i dodaj do nich odpowiednie przysłówki.

pływam, rysuję, gotuję, uczę się, gram w tenisa, śpiewam, tańczę

WAŻNA WIADOMOŚĆ

Nieodmienne części mowy to: przysówek, spójnik, przyimek, wykrzyknik i partykuła, a także zaimek przysowny (zob. s. 197).

Przysówek:

- nazywa okoliczności i cechy, które towarzyszą czynnościom (np. wyszedłem wcześnie), stanom (np. znajduje się blisko) i właściwościom (np. intensywnie czerwony);
- odpowiada na pytania: jak? (np. intensywnie), gdzie? (np. blisko), kiedy? (np. wcześnie);
- najczęściej jest określeniem czasownika (np. Jechał szybko) lub przymiotnika (np. Jestem bardzo zmęczona).

Wiele przysłówków pochodzi od przymiotnika (np. jasny → jasno) i podlega stopniowaniu (np. jaśniej, najjaśniej).

ĆWICZENIA

1 Wskaż w powiedzeniach przysłówki. Zadaj odpowiednie pytania i odpowiedz, które z nich określają czas, które - miejsce, a które - sposób.

- Kto późno przychodzi, ten sam sobie szkodzi.
- Lepiej z mądrym zgubić, niż z głupim znaleźć.
- Niedaleko pada jabłko od jabłoni.
- Nigdy nie jest tak źle, żeby nie mogło być gorzej.

2 Odpowiedz, które z przysłówków zostały utworzone od przymiotników. Jakiego to

bardzo, biało, dosyć, dumnie, fascynująco, jutro, ledwie, mocno, najgorzej, zaraz

3 Przekształć zdania tak, aby zastąpić wyróżnione przymiotniki utworzonymi od nich przysłówkami. Zapisz przekształcone zdania w zeszyte.

- a) Na całym terenie rosła **gęsta** trawa.
- b) Opowieść leśniczego była naprawdę **interesująca**.
- c) Pomaluj ścianę **niebieską** farbą.

Przykład:
Dokuczało mi **mocne** przeziębienie.
Byłem **mocno** przeziębiony.

4 Uzupełnij wypowiedzi przysłówkiem **dobrze** w stopniu równym, wyższym i najwyższym. Następnie wyjaśnij, o czym informują poszczególne stopnie przysłówków, i przepisz do zeszytu uzupełniony wniosek.

Wniosek: Przysłówki w stopniu równym informują o ? nasileniu danej cechy.
Przysłówki w stopniu wyższym i najwyższym informują o ? i ? nasileniu tej cechy.

WAŻNA WIADOMOŚĆ

Spójnik łączy ze sobą (spaja) wyrazy w zdaniu lub wypowiedzenia wchodzące w skład zdania złożonego, np. *Nie mamy czasu ani ochoty*; *Spektakl był bardzo udany, więc warto go obejrzeć*. Wyróżniamy spójniki współrzędne i podrzędne.

SPÓJNIKI

WSPÓLRZĘDNE

- Informują m.in. o tym, czy elementy spajane:
- występują łącznie, np. *oraz*,
 - występują rozłącznie, np. *albo*,
 - są przeciwstawne, np. *ale*,
 - wynikają jeden z drugiego, np. *więc*.

PODRZĘDNE

- Wprowadzają m.in. informację o:
- czasie, np. *gdy*,
 - przyczynie, np. *ponieważ*,
 - celu, np. *aby*,
 - warunku, np. *jeśli*.

5 Jakimi spójnikami należy uzupełnić podane zdania?

Miłośnicy kawy twierdzą, ? jej picie pomaga, ? chce się spać, ? zwiększa wydajność pracy. Warto jednak pamiętać, ? nie pić jej więcej niż dwie lub trzy filiżanki dziennie, ? kawa ma działanie moczopędne, ? to powoduje odwodnienie ? utratę energii. Poza tym trudno mówić o wydajności w pracy, ? co chwilę trzeba chodzić do toalety.

6 Dokończ na trzy sposoby zdanie: *Czuję się dobrze*, tak aby zawierało różne informacje. Użyj odpowiednich spójników.

Czuję się dobrze...

- Z jakiego powodu?
- Pod jakim warunkiem?
- I co z tego wynika?

WAŻNA WIADOMOŚĆ

Przyimek łączy się z inną częścią mowy, najczęściej z rzeczownikiem, i tworzy wyrażenie przyimkowe, np. *Weszłam do szkoły*. Wskazuje na różne relacje między obiektami i zdarzeniami, m.in.:

- przestrzenne (np. *pod wycieraczką*),
- czasowe (np. *od godziny*),
- przyczynowe (np. *ze strachu*).

7 Podaj wyrażenia przyimkowe o znaczeniu przeciwstawnym do zamieszczonych sformułowań. W których z nich zostaje ten sam rzeczownik, a w których się zmienia?

do domu, bez cukru, na stole, od dawna, o północy, u góry

8 Ułóż w zeszytcie podpisy do zdjęć zawierające wyrażenia przyimkowe. Na jakie relacje wskazują użyte przez Ciebie przyimki?

1.

2.

3.

WAŻNA WIADOMOŚĆ

Wykrzyknik to nieodmienna część mowy, niewchodząca w zdaniu w związku z innymi wyrazami. Często towarzyszy mu znak interpunkcyjny o tej samej nazwie. Wykrzyknik służy do:

- wyrażania emocji, np. *och, oj, auć,*
- naśladowania dźwięków, np. *bum, bęc, trach,*
- przywoływania kogoś lub zwracania czyjejs uwagi, np. *ej, halo, hej.*

9 Wskaż w wypowiedziach wyrazy będące wykrzyknikami. Wyjaśnij, w jakim celu zostały użyte.

- Pst! W bibliotece mówimy szeptem.
- O fuj, ktoś nie posprzątał po swoim psie!
- Brrr! Aż mnie ciarki przeszły.
- Ciach! – i gotowe. Wstęga przecięta.

10 Jakimi wykrzyknikami można wzbogacić podane wypowiedzi?

WAŻNA WIADOMOŚĆ

Partykułami są m.in. wyrazy: *bodaj, by, chyba, czy, może, na pewno, nawet, nie, niech, no, oby, oczywiście, przecież, przynajmniej, tylko, właśnie*, a także zakończenia dodawane do innych wyrazów: *-li, -ż, -że*. Partykuła pełni różne funkcje znaczeniowe, m.in.:

- wzmacnia sens wypowiedzi:
Kto to wie?! → Któż to wie?!
Wiadomo kto! → No przecież wiadomo kto!
- zmienia sens wypowiedzi, np. sprawia, że wyraża ona przypuszczenie:
Spóźnię się. → Chyba się spóźnię.
- nadaje wypowiedzi formę pytania:
Przeczytałeś książkę. → Czy przeczytałeś książkę?
- zmienia wypowiedź twierdzącą w przeczącą:
Widziałam ten film. → Nie widziałam tego filmu.

11 Przekształć zdania tak, aby spełniały podane warunki. Zastosuj właściwe partykuły, na pewno, niech, oby, -że

- a) Pani usiądzie.
(sformułowanie polecenia)
- b) Spotkamy się w tym roku.
(wyrażenie życzenia)
- c) Wracaj do domu!
(wzmocnienie sensu wypowiedzi)
- d) Jutro pozmywam naczynia.
(wyrażenie pewności)

* 12 Wyjaśnij, jak zmienił się sens wypowiedzi po dodaniu partykuły.

- a) Zima w tym roku będzie łagodna.
Podobno zima w tym roku będzie łagodna.
- b) Nie przeszkadzaj mi!
Przynajmniej mi nie przeszkadzaj!
- c) Jutro oddam ci tę książkę.
Jutro chyba oddam ci tę książkę.

WAŻNA WIADOMOŚĆ

Niekiedy ten sam wyraz może należeć w różnych zdaniach do różnych części mowy. Na przykład słowo *ale* może być partykułą albo spójnikiem:

- *Byłam zmęczona, ale szczęśliwa.* – *ale* łączy ze sobą dwa wyrazy: *zmęczona* i *szczęśliwa*, jest więc spójnikiem;
- *Ale piękna suknia!* – *ale* wzmacnia znaczenie wypowiedzenia *Piękna suknia!*, jest więc partykułą.

* 13 Ustal, jaką częścią mowy jest wskazany wyraz w poszczególnych zdaniach.

- a) Czułem się **pewnie** i bezpiecznie.
Pewnie Damian znowu się spóźni.
- b) Czy pada deszcz?
Nie wiem, **czy** jutro zdążę na mecz.
- c) **Tylko** bez żartów!
Przyjdę, **tylko** najpierw skończę pracę domową.